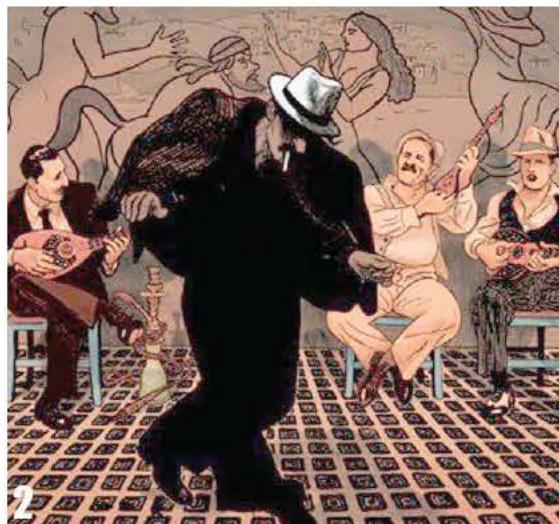
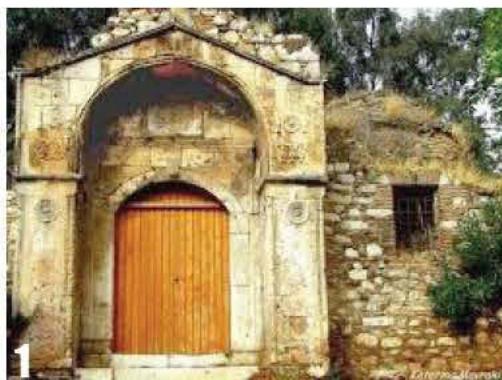

Γράφει ο Μπάμπης Ράκης - bambisrakis@cytanet.com.cy

ΣΤΙΓΜΕΣ ΤΗΣ ΖΩΗΣ

1. Η είσοδος της μισιτής φυλακής «Μεντρεσέ» εκεί που ο Όθωνας έστελνε και τους πολιτικούς αντιπάλους του. 2. Φιγούρα της εποχής που δείχνει ένα ρεμπέτη να χορεύει. 3. Στις φυλακές του Μεντρεσέ έρριξε ο Όθωνας τον ήρωα και αγωνιστή της Ελληνικής Επανάστασης, Γιάννη Μακρυγιάννη, με ψευδείς κατηγορίες για... εσχάτη προδοσία! 4. Η έντονη επέμβαση της αγωνιστής της Ελληνικής Επανάστασης, Δημήτρη Καλλέρη, ανάγκασε τον Όθωνα να αποφυλακίσει τον Γιάννη Μακρυγιάννη και άλλους αγωνιστές πολιτικούς κρατούμενους. 5. Ο Όθωνας ο Βαυαρός που.... «αγάπησε την Ελλάδα αλλά όχι τους Έλληνες». 6. Σκίτσο της εποχής που δείχνει την εσωτερική αυλή της φυλακής και τον «Πλάτανο του Μεντρεσέ/ στοιχείο καταραμένο/της τυραννίας τρόπαιο»- όπως έγραψε μέσα στο κελί του ο νεαρός τότε ρομαντικός ποιητής Αχιλλέας Παράσχος.

«Όλοι οι ρεμπέτες του ντουνιά, εμένα μ' αγαπούνε, μόλις θα μ' αντικρίσουνε θυσία θα γενούνε».

ΡΕΜΠΕΤΙΚΟ: ΤΑΞΙΔΙ ΣΤΑ ΠΑΛΙΑ ΑΠΟ ΤΟΥ ΟΘΩΝΑ ΤΑ ΧΡΟΝΙΑ

Αγαπητέ αναγνώστη καλημέρα.

Σήμερα θα ταξιδέψουμε σε πολύ παλιότερες εποχές, προσπαθώντας να βρούμε, από πότε και από πού ξεκίνησε το ρεμπέτικο τραγούδι, που για γενιές ολόκληρες, ήταν η συντροφιά, η παρηγοριά και η ελπίδα των φτωχών ανθρώπων του τόπου μας, και που συγκινεί ακόμη και στους καιρούς μας.

Για το ρεμπέτικο τραγούδι γράψανε πολλοί εξέχοντες συγγραφείς, μουσικοί, ιστορικοί και δημοσιογράφοι και εκδόθηκαν αρκετά βιβλία, και δημοσιεύτηκαν πολλά άρθρα σε εφημερίδες και περιοδικά.

Θεωρείται σύμφωνα με τις εκπλήσεις ιστορικών, ως ομαντικό γεγονός για την εποχή του και ειδικότερα για την πορεία του που βάδιζε με τις πολιτικές και κοινωνικές εξελίξεις της νεότερης ιστορίας της πατρίδας μας. Άλλα παναγγώριστης αξίας του, θα έρθει πολλά χρόνια αργότερα, από τον Μάνο Χατζάδακι.

Διότι για πολλές δεκαετίες θεωρήθηκε σαν τραγούδι του τεκέ και του υπόκοσμου. Δεν ήταν είδος τραγουδιού που θα μπορούσε να περαστεί στα σαλόνια ή ακόμη σε αστικά σπίτια. Ποιοι ήταν εκείνοι που το τραγουδούσαν;

Όπως αναφέρουν οι ιστορικοί το ρε-

μπέτικο τραγούδι: « Ως κοινωνικό φαινόμενο συνδέεται με τα αστικά κέντρα. Άρα πρέπει να δούμε από πότε υπήρχαν αστικά κέντρα. Η Κωνσταντινούπολη ήταν ανέκαθεν αστικό κέντρο, η Σμύρνη, η Θεσσαλονίκη, η Αλεξανδρεία, (με την έννοια ότι στις πόλεις αυτές έσφυζε ο ελληνισμός) και αργότερα ο Πειραιάς».

Ομως το ρεμπέτικο τραγούδι στην Ελλάδα έχει την δική του ιστορία, που ξεκινά πολύ παλιά.

Σύμφωνα με τους ιστορικούς και μελετητές του ρεμπέτικου «τα πρώτα ακούσματα άρχισαν να σημειώνονται στην Αθήνα στις φυλακές «Μεντρεσέ», στην Πλάκα το 1834».

Ήταν την εποχή της βασιλείας του Όθωνα. Μετάτρεψε σε φυλακή το κτήριο «Μεντρεσέ» (που στα τούρκικα σημαίνει ιεροσπουδαστήριο) το οποίο έκτισαν οι Οθωμανοί το 1700. Σε αυτό φοιτούσαν νεαροί Μουσουλμάνοι για να γίνουν υψηλοί.

Όταν οι Τούρκοι εγκατέλειψαν την Αθήνα το κτήριο εγκαταλείφθηκε.

Οι Βαυαροί το μετέτρεψαν σε φυλακή όχι μόνο για αυτούς που είχαν διαπράξει ποινικά αδικήματα αλλά και για τους Έλληνες πολιτικούς αντιπάλους του Όθωνα.

Στο κέντρο της εσωτερικής αυλής υπήρχε ένας μεγάλος πλάτανος, τα

κλαδιά του οποίου είχαν χρονιμοποιηθεί για απαγχονισμούς των μελλοθανάτων, ανάμεσά τους και πολιτικοί αντίπαλοι του βασιλιά. Ο πλάτανος αυτός είχε γίνει το σύμβολο της τυραννίας.

Στην φυλακή αυτή οι Βαυαροί φυλάκισαν το 1853 τον ήρωα και αγωνιστή της Ελληνικής Επανάστασης, Γιάννη Μακρυγιάννη (1797-1864) με την κατηγορία της συνομωσίας σε βάρος του Όθωνα και της Αμαλίας.

Ο Μακρυγιάννης δικάζεται σε στρατοδικείο με την κατηγορία της εσχάτης προδοσίας και χωρίς σοβαρά αποδεικτικά στοιχεία καταδικάζεται σε θάνατο. Όμως ένα χρόνο μετά, με την παρέμβαση της αγωνιστής της Ελληνικής Επανάστασης, Δημήτρη Καλλέρη (1803-1867) ο Μακρυγιάννης αποφυλακίζεται, καθώς και άλλοι πολιτικοί κρατούμενοι.

Στην ίδια φυλακή θα ρίξει ο Όθωνας το 1861 και τον νεαρό 23 χρόνων τότε, ρομαντικό ποιητή της εποχής Αχιλλέα Παράσχο (1838-1895). Έγκλειστος ο ποιητής θα γράψει για το μιστό δένδρο:

«Ω πλάτανε του Μεντρεσέ/στοιχείο καταραμένο/της τυραννίας τρόπαιο/σε φυλακή υψωμένο/Θα έρθει π ο ώρα πλάτανε της χώρας μας Βασίλην/που ξυλοκόπους η οργή/ του Έθνους θα σου στείλε».

Τα λόγια του ποιητή στάθηκαν προ-

φυτικά.

Το 1915 ο πλάτανος αφανίστηκε από κτύπημα κεραυνού.

Όλα αυτά γράφτηκαν για να δοθεί η εικόνα της μισιτής εκείνης φυλακής που διατηρήθηκε μέχρι τα πρώτα χρόνια της βασιλείας του Γεωργίου. Τώρα μπορούμε να κατανοήσουμε γιατί οι ιστορικοί και μουσικολόγοι αναφέρουν ότι τα ρεμπέτικα τραγούδια γεννήθηκαν, το 1834, μέσα στα μπουντρούμια της φυλακής του Μεντρεσέ.

Τα τραγούδια αυτά βαθιά πονεμένα ονομάστηκαν στην αρχή «Μουρμούρικα» για να πάρουν ύστερα το όνομα «Ρεμπέτικα» που διατηρήθηκαν ζωτικά μέχρι τις μέρες μας.

Οι ραγισμένες εκείνες φωνές των καταδίκων -ανάμεσά τους και μελλοθανάτων- μπόρεσαν να περάσουν τους πέτρινους τοίχους της φυλακής και να φτάσουν μέχρι τις φτωχές συνοικίες της Αθήνας και του Πειραιά και να γνωρίσουν την μεγάλη δημοτικότητα και επιτυχία.

Αυτά για σήμερα. Την άλλη εβδομάδα θα αναφερθούμε συγκεκριμένα σε μεγάλα ονόματα της εποχής τους, που με τις φωνές τους έφεραν το ρεμπέτικο τραγούδι μέχρι τις μέρες μας.

Μπάμπης Ράκης